

ВИКОРИСТАННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗВОРОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В СТАРШІЙ ШКОЛІ

Галина Матюха, Тетяна Приходько

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Анотація:

У статті розглянуто сутність поняття контролю іншомовних знань, навичок і вмій учнів, визначено види і функції контролю. Проведено аналіз досліджень українських і зарубіжних учених з порушеної проблеми. Основну увагу приділено зворотному зв'язку як провідній функції реалізації контролю успішності учнів на уроках англійської мови. У статті описано тестові завдання як засіб реалізації функції зворотного зв'язку контролю успішності старшокласників з англійської мови, визначено вимоги до складання тестових завдань, правила їх розробки, схарактеризовано чотири рівні тестування учнів, описано валідність, визначеність, надійність, практичність, легкість використання, прогностична цінність як необхідні властивості тестів, зазначено переваги та недоліки тестування учнів старших класів на уроках англійської мови.

Ключові слова:

контроль; зворотний зв'язок; учні старшої школи; англійська мова; тестові завдання.

Resume:

Matiukha Halyna, Prykhodko Tetiana. Use of test tasks as a means of implementing feedback in English language lessons in senior school.

The article examines the essence of the concept of control of foreign language knowledge, skills and abilities of students, defines the types and functions of control. Purposefulness, representativeness, objectivity and systematicity are the qualities, which are studied in the article and are inherent in any type of control. They provide the teacher with the necessary real information about the level of students' mastery of foreign language material, about gaps in knowledge, about strong and weak aspects of the amount of material learned.

An analysis of the researches of Ukrainian and foreign scientists on the raised problem was carried out. The main attention is paid to feedback as the leading function of the implementation of control of students' success in English lessons. Student results obtained by the teacher are a reflection of the effectiveness of the methods, techniques, technologies and forms of education used by the teacher. Typical mistakes made by schoolchildren indicate weak points in the teaching methodology and require its improvement. Therefore, the feedback of control contributes to the professional growth of the teacher. With the help of feedback, schoolchildren are convinced of the effectiveness of their efforts, concentrate their attention on the disadvantages in learning the material with the aim of correcting them. Systematic monitoring of the success of students' educational activities form in them a love of work, will, ability for critical thinking and self-criticism, promotes revision of their own attitude to learning a foreign language, English, in particular and to their educational activities.

The article describes test tasks as a means of implementing the feedback function of monitoring the success of high school students in English, defines the requirements for writing test tasks, the rules for their development, characterizes the four levels of student testing, describes the validity, certainty, reliability, practicality, ease of use, prognostic value as the necessary properties of tests. The advantages and disadvantages of testing senior school students in English lessons are indicated.

Key words:

control; feedback; senior school students; English; test tasks.

Постановка проблеми. Складовою частиною системи навчання іноземної мови є контроль. Регулярна перевірка знань здатна зробити навчання більш успішним та ефективним. У методиці навчання іноземних мов, як і будь-якої іншої дисципліни, розрізняють такі види систематичного контролю: а) поточний контроль, що здійснюється в ході вивчення певного програмового матеріалу і допомагає вчителю визначити рівень засвоєння учнями цього матеріалу та якість сформованих навичок і вмій використання; б) рубіжний контроль, що проводиться після закінчення вивчення певної теми в кінці чверті, року; в) підсумковий контроль, що реалізується після завершення відповідного ступеня навчання іноземної мови.

Цілеспрямованість, репрезентативність, об'єктивність та систематичність – якості, притаманні будь-якому виду контролю, надають учителю необхідну реальну інформацію про рівень володіння учнями іншомовним матеріалом, про прогалини в знаннях, про сильні і слабкі аспекти засвоєного обсягу матеріалу. Вони є сигналом для вчителя, – чи спрацьовують застосовані ним методи і прийоми навчання, чи

успішними були форми і засоби навчання. Відтак – здійснюється зворотний зв'язок між учителем та учнями, а це – провідна функція реалізації контролю в практиці навчання.

Цілеспрямованість контролю полягає в тому, що контроль має бути спрямований на певні мовні та мовленнєві навички і вміння, рівень досягнення яких визначається та оцінюється. Репрезентативність контролю означає, що контролем має бути охоплений весь той мовний і мовленнєвий матеріал, міцність засвоєння якого перевіряється. Об'єктивність контролю забезпечується застосуванням об'єктивних способів оцінювання відповідей учнів. Систематичність контролю реалізується за умови його регулярного проведення в процесі навчання іноземної мови на всіх етапах навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що сутність контролю в освітньому процесі, зокрема іншомовному, вивчали як українські: О. Бігич (2002) С. Ніколаєва (2013), С. Панова (2010) та ін., так і зарубіжні (П. Урр (2009), Mahmudah Asnaniyah (2019), M. Madani (2019), Mohammad Ali (2011), Saefurrohman, Elvira S. Balinas (2016).

Українські вчені Ю. Дорошенко, П. Ротаєнко, Н. Семенюк, В. Дуженков, Т. Панасюк, Ю. Ніколаєва, Л. Морська, О. Паршикова, А. Максименко, О. Бігич, Н. Бориско, Г. Борецька, С. Ніколаєва, Л. Панова, І. Андрійко, С. Тезікова, Ю. Пасіхов та ін. розглядали сутність поняття «контроль» в освітньому процесі, особливості його організації і проведення, місце контролю в іншомовному освітньому процесі, його види і функції. На думку зарубіжних дослідників контроль передбачає оцінювання і спрямований на визначення сформованості іншомовної компетентності студентів і їх прогресу в оволодінні іноземною мовою. Тому контроль виступає найважливішим аспектом у навчанні учнів англійської мови як іноземної. Вчителі мають оцінювати реальні знання, навички і вміння учнів після виконання ними певних завдань, використовуючи найбільш відповідні інструменти, методи і процедури. Результат виконання учнями контрольних завдань може бути корисною інформацією для вчителя, особливо для з'ясування слабких місць чи прогалин в знаннях учнів за попередній період. Це надає вчителю можливість визначити найкращу стратегію або обрати найбільш ефективний метод для покращення іншомовних знань учнів.

Зарубіжні науковці одностайно з українськими переконані, що оцінка передбачає вимірювання. Вимірювання здійснюється шляхом безпосереднього спостереження за роботою учнів на уроці, або проведення тестування, контрольних зрізів знань тощо. Проведені P. Ur, M. Asnaniyah, M. Madani, M. Ali, S. Balinas дослідження доводять, що основною метою контролю навчальних дій учнів та оцінювання їх іншомовних знань, навичок і вмінь є те, яким чином вчителі використовують отримані під час контрольних заходів дані, як можуть пояснити і схарактеризувати результати, що висвітлюють набуті учнями іншомовні знання і сформовані в них навички і вміння.

Науковці вважають, що зафіксована вчителем оцінка учня за зроблене ним/нею контрольне завдання має розглядатись: а) через призму власного прогресу учня в оволодіння англійською мовою; б) через рефлексію вчителя і визначення сильних сторін та недоліків методики навчання, застосованої педагогом для опрацювання навчального матеріалу, який перевірявся; в) через аналіз запропонованих для здійснення контрольних заходів завдань на їх відповідність рівню володіння учнями англійською мовою, запитам та інтересам учнів, темі, що вивчалась, іншомовним здібностям, що перевірялись. Контроль, вимірювання й

оцінювання не мають здійснюватися задля адміністративних цілей, тобто заповнення журналу успішності – вважають зарубіжні вчені. Тому радять учителям переглядати, змінювати та модифікувати контрольні заходи, форми і види контрольних завдань після проведення деталізованих аналізів отриманих учнями результатів за виконання контрольних робіт. Серед розмаїття видів і форм контролю P. Ur, M. Asnaniyah, M. Madani, M. Ali, S. Balinas надають перевагу тестам і характеризують їх як найбільш зручні, неупереджені, прозорі, ті, що не потребують багато часу і зусиль тощо.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає у висвітленні питання особливостей вживання тестових завдань на уроках англійської мови у старших класах як реалізацію найбільш важливої функції контролю засвоєних учнями знань – зворотного зв'язку.

Завданнями статті є аналіз тестових завдань на уроках англійської мови, визначення їх характеристик, переваг і недоліків, з'ясування можливості організації зворотного зв'язку учнів на основі аналізу результатів виконання тестів, підвищення мотивації старшокласників до вивчення англійської мови через тестування не заради оцінювання, а для того, щоб заохотити учнів навчатися.

Виклад основного матеріалу дослідження. Будь-яка дія вчителя на уроці іноземної мови (пояснення нового матеріалу, організація тренування в мовному матеріалі, проведення практики учнів у спілкуванні із застосуванням мовленнєвих явищ) супроводжується його/її контролем засвоєння школярами іншомовних знань, навичок і вмінь. Відповідні дії учнів (сприйняття і розуміння пояснень вчителя, виконання тренувальних завдань з формування мовних навичок, спілкування з однолітками під час виконання вправ на аудіювання, читання, говоріння і письмо) супроводжується їх самоконтролем власного рівня засвоєння іншомовного матеріалу. Тобто контроль, зокрема поточний, відбувається на кожному етапі навчання.

У методичній літературі (*Методика навчання...*, 2002), (Морська, Паршикова, & Максименко, 2013), (Панова, Андрійко, & Тезікова, та ін., 2010) та (Ur, 2009) висвітлені функції контролю, провідними з яких є функція зворотного зв'язку, оціночна і розвивальна, навчальна і виховна. Оціночна реалізується через вимірювання англомовних знань, навичок і умінь учнів за допомогою визначених критеріїв. Розвивальна функція здійснюється у двох напрямках: в напрямку розвитку мовних і мовленнєвих здібностей старшокласників (адже постійна практика у використанні певного

навчального матеріалу під час виконання завдань сприяє розвитку цих здібностей) і в напрямку розвитку психічних процесів особистості учня (систематичне тренування у використанні мовних і мовленнєвих явищ зміцнює й покращує увагу, пам'ять і мислення учнів). Виховна функція контролю вбачається в вихованні в учнів старанності, організованості, відповідальності, бажання вдосконалюватись і розвиватись.

Попри важливість усіх зазначених функцій контролю, провідною, на нашу думку, все ж таки є функція зворотного зв'язку. Вона спрацьовує і на вчителя, і на учня. Учні виконують запропоновані вчителем завдання, а вчитель отримує інформацію про рівень успішності учнів. Учитель аналізує результати школярів, проводить діагностику та виявляє недоліки і вносить необхідні зміни до відбору вправ. Крім того, отримані педагогом учнівські результати є відображенням ефективності застосованих учителем методів, прийомів, технологій і форм навчання. Типові помилки, припущені школярами, вказують на слабкі місця в методиці викладання і потребують її удосконалення. Отже, зворотний зв'язок контролю сприяє професійному зростанню вчителя.

Учні, у свою чергу, отримують інформацію про свою успішність. Це дозволяє їм зрозуміти наскільки міцно оволоділи вони необхідними знаннями і чи можуть планувати подальшу навчальну діяльність. Припущені учнями помилки сигналізують їм про недоліки у знаннях і потребують зусиль щодо додаткового опрацювання цього матеріалу з метою міцного засвоєння. Таким чином, зворотний зв'язок контролю сприяє іншомовному розвитку школярів.

Зазначимо, що функції зворотного зв'язку контролю засвоєння матеріалу в науці приділяють достатньо уваги. Автором цього терміну є «батько» кібернетики Н. Вінер. Учений розглядав зворотний зв'язок як інформацію, що надходить від об'єкта впливу і розкриває результати цього впливу.

Л. Морська, О. Паршикова, А. Максименко (2013), досліджуючи контроль засвоєння англійського матеріалу, визначають його цілі, особливості його комунікативної форми, характеризують функції, види контролю та оцінювання, визначають їх об'єкти, критерії і параметри, а також вимоги до реалізації контрольних заходів, описують засоби і форми контролю.

Науковці називають функцію зворотного зв'язку діагностичною функцією і вважають її основною, адже саме вона забезпечує управління освітнім іншомовним процесом. Л. Морська, О. Паршикова, А. Максименко переконані, що

зворотний зв'язок спрямований і на вчителя, і на школяра. Вчителю зворотний зв'язок надає інформацію про рівень успішності кожного учня. Аналізуючи цю інформацію, педагог виявляє наявні недоліки, проводить діагностику слабких місць учнів у засвоєнні іноземної мови, виявляє відповідність застосованої ним методики навчання реальним можливостям, інтересам і потребам учнів. Для вчителя це можливість оцінити навчальну ситуацію своєчасно, скорегувати її, та, у разі потреби, змінивши стратегію і тактику навчання, переглянути алгоритм навчання і вправи, визначити режим, тривалість, послідовність їх виконання, наново змоделювати навчальну діяльність учнів.

Учні зворотний зв'язок інформують про успішність їх навчальної діяльності із засвоєння іноземної мови. Це дозволяє їм самостійно оцінити власні досягнення в оволодінні іноземної мови і спроєктувати свою навчальну діяльність на майбутнє.

Л. Панова, І. Андрійко, С. Тезікова та ін. (2010), крім зазначених вже раніше основних компонентів реалізації контролю, звертають увагу педагогів на значення оцінювання у навчанні та вихованні школярів та необхідності ведення обліку успішності учнів задля спостереження за прогресом учнів у засвоєнні іноземної мови.

Вважаючи контроль невід'ємною складовою системи навчання, вчені стверджують, що школярі за допомогою зворотного зв'язку переконуються в результативності докладених ними зусиль, концентрують свою увагу на недоліках засвоєння матеріалу з метою їх виправлення. Систематичний контроль успішності навчальної діяльності учнів виховує в них любов до праці, волю, здібності до критичного мислення і самокритики, сприяє перегляду власного ставлення до вивчення іноземної, зокрема англійської мови, і до своєї навчальної діяльності. Л. Панова, І. Андрійко, С. Тезікова та ін. (2010), разом з іншими вченими (*Методика навчання...*, 2002), (Морська, Паршикова, & Максименко, 2013), (Mohammad, 2011), (Mahmudah, 2019), (Madani, 2019), (Saefurrohman, 2016) та (Ur, 2009) наголошують на значущості зворотного зв'язку та контролю і для вчителя.

Вчителю контроль допомагає оцінити правильність організації іншомовного освітнього процесу, дієвість методичних прийомів і засобів навчання, що були застосовані ним для інтенсифікації роботи кожного учня, гнучкість контрольних заходів, об'єктивність і валідність використаних ним критеріїв оцінювання. Отримана педагогом інформація про досягнення учнів у вивченні того чи іншого іншомовного

феномену аналізується й інтерпретується ним згідно з мовними і мовленнєвими можливостями кожного учня, його інтересів та запитів і використовується для удосконалення власної педагогічної майстерності. Отже, отримання інформації про навчальні успіхи учнів є основною функцією зворотного зв'язку, адже допомагають учителю спроектувати навчальну діяльність школярів і розробити комплекс навчальних дій, які сприятимуть ефективній реалізації визначених навчальних цілей. У такий спосіб учитель скеровує освітній процес, постійно удосконалюючи його завдяки поточного контролю. Тому зворотний зв'язок ми вважаємо постійним, динамічним, цілеспрямованим компонентом освітнього процесу, який спрямований на виявлення інформації про хід та результати навчальної діяльності учнів з метою покращення їх навчання.

Не менш важливими та дієвими у навчанні іноземних мов, на наш погляд, є й інші функції контролю (Морська, Паршикова, & Максименко, 2013, с. 156), (Панова, Андрійко, & Тезікова та ін., 2010, с. 250-252). Дослідимо їх. Вище ми згадували оціночну функцію. Вона реалізується у систематичному вимірюванні й оцінюванні результатів виконання школярами навчальних завдань. Оцінки є основним показником успішності навчання і відображаються в офіційних документах про освіту (табелі успішності, свідоцтво, атестат). За допомогою оціночної функції можна визначити рівень володіння індивідом іншомовною мовленнєвою діяльністю.

За допомогою розвивальної функції контролю відбувається розвиток індивідуально-психологічних особливостей учнів. Вони прагнуть до вдосконалення власного рівня володіння іноземною мовою. Виконуючи завдання як поточного, так і поетапного (рубіжного) й остаточного контролю, школярі набувають мовного і мовленнєвого досвіду, розвивають пам'ять, увагу, мислення. Розвивальна функція контролю є нерозривною з навчальною, яка реалізується на основі синтезу набутих навичок і вмінь в оперуванні учнями засвоєним мовним і мовленнєвим матеріалом.

У навчанні іноземної мови ефективним засобом контролю є тестування. Його можна розглядати як використання тестових завдань для здійснення контролю засвоєння певного навчального матеріалу з одного боку, а з іншого – як комплекс цілеспрямованих дій учителя, що передбачає планування, проведення, аналіз й інтерпретацію отриманих учнівських результатів. Валідність, визначеність, надійність, практичність, легкість використання,

прогностична цінність – усі ці властивості мають міститися в тестах. Якісні тестові завдання забезпечують високу валідність (тобто тест діагностує засвоєння здобувачами освіти саме тих досліджуваних явищ, для яких призначений). Якщо тести не мають валідності, то вони не придатні до практичного використання.

Валідність буває змістовна, емпірична, концептуальна. Змістовна валідність визначає, чи всі програмні вимоги охоплено змістом тесту та наскільки запропоновані завдання придатні для оцінки знань. Емпірична валідність дозволяє провести перевірку одного тесту засобами іншого, який вимірює той самий показник, та оцінити його індивідуальну прогностичність. Концептуальна валідність визначається шляхом доведення правильності тесту та відповідності теоретичних концепцій, покладених в його основу.

Надійність означає точність вимірювання, відповідність критеріїв і те, в якій мірі його повторення призведе до такого самого результату, а визначеність тесту – це розуміння опитуваним, в якому обсязі і які завдання він має виконати, щоб отриманий ним результат відповідав визначеній меті. Прогностична цінність тесту полягає в тому, що отримані учнем результати засвоєння певного навчального матеріалу можуть бути використані в подальшій освітній іншомовній діяльності.

Тестові завдання, як і будь-які вправи, мають чотири фази: інструкція-пояснення, завдання (питання, твердження, неповне речення, речення з пропущеними словами тощо), варіанти відповідей (має бути чотири), критерії оцінювання (ключі – правильні відповіді). Розробка тестових завдань передбачає дотримання певних вимог, серед яких:

- точна відповідність джерелу інформації; простота (учень виконує лише одне питання із запропонованих завдань);

- однозначність – у завданні чітко пояснюється задача, поставлена перед учнем (зрозумілою для школяра мовою, відомими йому термінами, графічними позначеннями, малюнками до завдання та відповідями на нього) (Пасіхов, 2011, с. 1-9).

Під час засвоєння певного навчального матеріалу учні послідовно досягають чотирьох рівнів оволодіння ним. Між цими рівнями існує взаємозалежність: якщо попередній рівень ще не досягнутий, то наступний не може бути засвоєний.

Перший рівень – це ознайомлення учня зі знаннями, що уможлиблюють здатність школяра впізнати те чи інше явище із запропонованих йому подібних. Тому, конкретне явище, про яке учень дізнався під час навчання, є опорою в цьому процесі. Тестові завдання, що потребують

виконання дій, спрямованих на впізнання знайомих явищ, використовують для перевірки якості засвоєння навчального матеріалу на першому рівні. Це тести на ствердження, або спростування («так» – «ні») та тести на розрізнення явищ (вибіркові). Частіше за все такі завдання використовують під час перевірки розуміння почутого чи прочитаного тексту для визначення загального розуміння учнями про що йшлося. Ці тести вважають завданнями первинного контролю, і якщо учні виконують їх правильно і без зусиль, то вчитель може надавати складніші завдання.

Другий рівень володіння навчальним матеріалом означає те, що в учня сформовані знання, за допомогою яких він може відтворити отриману інформацію або засвоєний матеріал з пам'яті без опор. Тести, що потребують від учнів виконання дій по відтворенню з пам'яті інформації про об'єкт вивчення – це тести другого рівня. До них відносимо відповіді на питання множинного вибору, доповнення речень з наданих чотирьох варіантів тощо.

Третій рівень оволодіння навчальним матеріалом передбачає сформованість в учня вміння розв'язувати типові задачі за допомогою способів їх розв'язання, засвоєних школярем під час навчання. Тестові завдання, що потребують від учня використання засвоєної інформації на практиці для вирішення конкретних проблем і розв'язання типових та нетипових завдань складають тести третього рівня. Учень має відтворити і продемонструвати знання і вміння виконувати тести, що потребують готового способу розв'язання, в тому вигляді, в якому вони були ним засвоєні.

Четвертий рівень демонструє здібність учня обирати оригінальні способи і підходи до розв'язання нових, нетипових ситуацій, творчо застосовуючи свої знання та вміння. Тести, що потребують від учня креативних знань та вмінь, які дозволяють школяру приймати нестандартні рішення в нових навчальних ситуаціях і допомагають йому орієнтуватися в складній, незнайомій для нього ситуації – це тести четвертого рівня.

У методиці навчання іноземних мов для відтворення з пам'яті інформації про об'єкт вивчення та її використання для вирішення конкретних проблем зазвичай використовують тестові завдання множинного вибору. Методисти та вчителі-практики не рекомендують включати в тестові завдання дискусійні питання і відповіді на них, завдання зі складними формулюваннями й такі, що вимагають складних рішень. До розробки тестів, зокрема множинного вибору, вони висувають певні вимоги (Пасіхов, 2011, с. 2-6). Проаналізуємо їх:

- кожне тестове завдання має з'ясувати, чи досягнуто визначену під час навчання освітню мету;
- під час вивчення англійської мови кожне тестове завдання має перевіряти рівень оволодіння учнями іншомовними знаннями і рівень сформованості в них іншомовних навичок і вмінь;
- всі тестові завдання мають бути розроблені в межах однієї навчальної теми і фокусуватися на вирішенні однієї проблеми;
- чотири варіанти відповіді мають бути однорідними, а всі дистрактори – правдоподібними;
- надана у відповідях до тестового завдання інформація не повинна слугувати відповіддю на інше тестове завдання;
- інструкція до тестового завдання має бути чіткою, короткою і грамотно сформульованою, як-от: «Доповніть», «Встановіть відповідність», «Встановіть правильну послідовність», «Вкажіть правильну відповідь», «Вкажіть всі правильні відповіді». Краще використовувати наказові речення. Форма інструкції повинна відповідати формату завдання;
- умову завдання потрібно формулювати позитивно. Навіть у незавершеному твердженні умова має бути «завершеною» з точки зору змісту. Запитання краще починати з дієслова.

Методисти категорично не рекомендують використовувати негативні формулювання завдань, які вимагають протилежної дії і є складними для розуміння.

Найскладнішим завданням під час розробки тестового завдання множинного вибору є підбір варіантів відповідей. За правилами розробки тестів необхідне створення чотирьох варіантів відповідей. Усі вони мають бути правдоподібними, однорідними, надавати правильні твердження, але три з них не повинні належати до поданого контексту, тобто вони є дистракторами.

Дистракторами вважають неточні або неповні, але правдоподібні відповіді. Вони мають допомогти школяреві оволодіти навчальним матеріалом, не порушуючи сприймання й осмислення матеріалу, його аналіз і узагальнення. На думку розробників тестів, збільшення відповідей-дистракторів за рахунок невірних не є ефективним, у них не повинно бути фальшивих та хибних відомостей. Не слід розробляти відповіді таким чином, щоб вони перетиналися між собою, дистрактори мають бути незалежними одне від одного з метою уникнення підказок для опитуваних (*Там само*, с. 3-5).

Однією з найголовніших вимог до розробки тестових завдань є те, що всі відповіді мають належати до однієї навчальної мети і бути однорідними за змістом, а за структурою – короткими та простими. Не рекомендується використовувати у відповідях складні речення та додавати дієслова. Тестові завдання мають як переваги, так і недоліки. До перших віднесемо:

- запропоновані завдання чіткі й добре структуровані, що спрощує вимірювання;
- результати оцінюються легко та швидко (за розробленими ключами), саме оцінювання – об'єктивне, надійне та прозоре;
- дозволяють вимірювати результати успішності учнів у послідовності: від простого до складного;
- завдяки дистракторам учитель проводить діагностику знань і сформованих навичок та вмінь з оволодіння явищем, що перевіряється;
- можливість угадування учнями правильної відповіді зводиться до нуля, адже важче обрати одну відповідь з чотирьох подібних – треба скористатись знаннями з пам'яті.

Попри ефективність зазначених тестових завдань, слід указати і на недоліки, як-от:

- учителі витрачають багато часу на розробку тестів такого плану, особливою трудністю є складання правдоподібних дистракторів відповідно до вимог їх розробки;
- за допомогою таких завдань учитель англійської мови не може перевірити мовленнєві здібності учня, його вміння розв'язувати нестандартні проблеми та ситуації (*Там само*, с. 4).

За своєю структурою та спрямованістю на навчальні дії тести множинного вибору належать до групи *тестів закритого типу*. Тести такого типу найчастіше використовуються для комп'ютерного тестування. До цієї групи також належать завдання типу: «встановіть відповідність», «встановіть послідовність», «заповніть пропуски в реченні одним із запропонованих слів» тощо. В завданнях з інструкцією «встановіть відповідність» учні мають зіставити елементи двох колонок, наприклад, знайти відповідне визначення кожному терміну (такий тест використовують для перевірки знань з теоретичних дисциплін). У завданнях з інструкцією «встановіть послідовність» перевіряється здібність учнів до логічного мислення і вміння послідовного викладу думок. Таке тестове завдання використовується на фрагментах навчання читання і пропонує текст англійською мовою,

розділений на різні частини. Завдання передбачає перевірку вміння учня змінити структуру тексту, помінявши частини місцями таким чином, щоб отримати зв'язний, логічно побудований з послідовним викладом подій текст.

До *тестів відкритого типу* відносять завдання, які передбачають введення відповіді самим опитуваним. Отже, за інструкцією виконання завдання такої форми потрібно «доповнити». Завдання на «погодження» чи «спростування» твердження також можна зробити відкритим тестом, якщо запросити учнів не просто вибрати відповіді «так» чи «ні», а підтвердити власний вибір, починаючи свою фразу зі слова «because...».

Комплекс тестів, які використовуються в навчанні англійської мови включає тестові завдання для визначення сформованості комунікативної компетентності учнів, зокрема мовної (фонетичної, лексичної і граматичної), мовленнєвої (в усіх видах мовленнєвої діяльності: говорінні, аудіюванні, читанні, письмі), соціокультурної (знання фактів з історії, географії, традицій, культурної спадщини України і країни-носія англійської мови), стратегічної (знання і вміння відбирати відповідний мовний і мовленнєвий матеріал для реалізації іншомовної комунікації).

Після того, як тест завершено, його результати підлягають спочатку кількісному підрахунку і визначають оцінку успішності опитуваних. Кожне тестове завдання оцінюється в балах. Опитуваний отримує певну кількість балів, число яких співвідноситься зі шкалою оцінок. 100-бальна шкала є найбільш гнучкою, проте в закладі середньої освіти вчителі частіше використовують загальноприйнятту в українських школах 12-ти бальну шкалу, адже таким чином оцінити тест і відразу визначити рівень володіння матеріалом видається зручнішим.

Проте, тестування проводиться не лише заради визначення рівня володіння школярами засвоєним матеріалом. Результати тесту – це показник того, чи можна рухатись далі, наскільки міцно і чи в повному обсязі засвоєно навчальний матеріал учнями. Отже, обов'язковим етапом проведення тестування є не просто оцінювання, а аналіз учнівських результатів, який викликає рефлексію, зворотний зв'язок (виявлення вчителем прогалин в знаннях учнів та корекція власних методичних прийомів навчання іноземної мови).

Процес перевірки ставить усіх учасників освітнього процесу в рівні умови під час контролю результатів навчання. Ця перевага використання тестів над іншими формами контролю є найсуттєвішою, оскільки й учні, їхні батьки і керівники навчальних закладів між усіма

іншими вимогами до оцінювання на перше місце ставлять саме його об'єктивність.

Висновки. Тестування – це ефективна форма контролю засвоєння учнями вивченого матеріалу. Воно дозволяє вчителям за короткий час перевірити достатньо великий обсяг навчального матеріалу, є зручним у вимірюванні й оцінюванні знань учнів, це неупереджена форма контролю і результат не залежить від «суб'єкт – суб'єкт» відносин, забезпечує зворотний зв'язок між учителем і учнями, це високотехнологічна форма контролю, яка може проводитись за допомогою комп'ютерної техніки і не потребує багато часу для проведення та перевірки. Вчителям необхідно застосовувати тестування в іншомовному освітньому процесі і надавати йому такого сенсу, щоб учні сприймали тестові завдання як корисну дію в їх навчанні, не лише як форму контролю з боку вчителя, але й як спосіб перевірити власний рівень володіння матеріалом – тобто здійснити самоконтроль.

Зараз в Україні дуже складний та важкий час: триває війна. Заклади середньої освіти переведені на дистанційний режим навчання. В цих навчальних умовах використання тестових завдань є найбільш доцільним і ефективним. Такий спосіб здійснення контролю знань учнів допомагає залучати до участі в контрольних заходах усіх учнів, а не лише тих, хто хоче відповідати. Крім того, наразі всі учні знаходяться в різних умовах навчання (повітряна тривога, відсутність світла, інтернету тощо), що не дозволяє всім школярам навчатись синхронно. Тому тестування використовується вчителями як найбільш відповідна до цих умов існування та навчання учнів, адже надає можливість

асинхронного навчання і виконання завдання в зручний для учня час, за належних життєвих умов. Тести, завантажені на сторінці дисципліни, учень може виконати синхронно, або асинхронно та бути атестованим з певної теми – тобто не відставати від колективу.

Тестування є також ефективною формою контролю і в мирні часи за належних умов навчання, коли, припустимо, дитина хворіє, або відсутня на уроці з поважних причин. Виконуючи тестові завдання, завантажені вчителем на сайт, учень не накопичує «боргів», і остаточна оцінка в кінці семестру буде об'єктивною, адже вона складатиметься з оцінок усіх контрольних заходів, які проводив учитель.

Попри доведену в статті практичну цінність тестування, на жаль, слід вказати і на деякі недоліки. Серед основних – це ймовірність вгадати правильну відповідь; не враховується рівень індивідуального розвитку особистості учнів, що свідчить про психологічний недолік; учень не висловлює свою думку, а це означає, що тести не сприяють розвитку вмінь мовленнєвої діяльності; вчитель витрачає значну кількість часу на складання тестів та варіантів відповідей до них. Проте зазначені недоліки можна «усунути» іншими видами і формами контролю, що зазвичай і роблять учителі на практиці.

Надалі планується апробувати тестування як форму контролю, зокрема перевірити дієвість його функції зворотного зв'язку та провести експериментальне дослідження щодо ефективності використання тестових завдань у процесі навчання учнів старшої школи англійській мові.

Список використаних джерел

- Дорошенко, Ю., Ротаянко, П., & Семенюк, Н. Педагогічна діагностика та оцінювання результатів тестування. (2010). *Завуч*, 20–21, 56–60.
- Дуженков В. Д., & Панасюк Т. І. (2006). Деякі аспекти методики складання тестових завдань. *Організація навчально-виховного процесу*, 8, 104–109.
- Методика навчання іноземної мови у середніх навчальних закладах*: підручник. (2002). С. Ю. Ніколаєва (Керівн. кол. авторів). Київ: Ленвіт. 328 с.
- Морська, Л., Паршикова, О., & Максименко А. (2013). *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика*: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів. С. Ю. Ніколаєва (Заг. ред). Київ: Ленвіт. 590 с.
- Панова, Л. С., Андрійко, І. Ф., & Тезікова, С. В. та ін. (2010). *Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах*: підручник. Київ: Видавничий центр «Академія». 327 с.
- Пасіхов, Ю. (2011). *Методичні рекомендації для розробників тестових завдань*. URL: https://disted.edu.vn.ua/media/dlia_rosrobnukiv_testiv.pdf
- Mohammad, Ali. (2011). Teachers' and students' perspectives on English language assessment in the secondary English Language Teaching (ELT) curriculum in Bangladesh.

References

- Doroshenko, Yu., Rotayenko, P., & Semenyuk, N. (2010). Pedagogical diagnostics and evaluation of test results. *Headmaster*, P. 20–21, 56–60. [in Ukrainian]
- Duzhenkov V. D., & Panasyuk T. I. (2006). Some aspects of the method of writing test tasks. *Organization of the educational process*, 8, P. 104–109. [in Ukrainian]
- Methods of teaching a foreign language in secondary educational institutions: a textbook. (2002). S. Yu. Nikolaeva (Head of the group of authors). Kyiv: Lenvit. 328 p. [in Ukrainian]
- Morska, L., Parshikova, O., & Maksimenko, A. (2013). *Methods of teaching foreign languages and cultures: theory and practice: textbook for students. classical, pedagogical and linguistic universities*. S. Yu. Nikolaeva (General editor). Kyiv: Lenvit. 590 p. [in Ukrainian]
- Panova, L. S., Andriyko, I. F., & Tezikova, S. V. et al. (2010). *Methods of teaching foreign languages in general educational institutions: a textbook*. Kyiv: Publishing center "Akademiya". 327 p. [in Ukrainian]
- Pasikhov, Yu. (2011). *Methodical recommendations for developers of test tasks*. URL: https://disted.edu.vn.ua/media/dlia_rosrobnukiv_testiv.pdf [in Ukrainian]
- Mohammad, Ali. (2011). Teachers' and students' perspectives on English language assessment in the secondary English

- https://ir.canterbury.ac.nz/bitstream/handle/10092/6210/thesis_fulltext.pdf;sequence=1. P. 10-26
- Mahmudah, Asnaniyah. (2019). Exploring students' ability in constructing English test through peerwise. https://digilib.uinsa.ac.id/33640/1/Mahmudah%20Asnaniyah_D05215015.pdf P. 1-7
- Madani, M. (2019) Authentic Assessment of Speaking Skills in EFL Class. <http://repository.iainbengkulu.ac.id/3784/1/MADANI.pdf>. P. 36-44
- Saefurrohman, Elvira S. Balinas. (2016) English Teachers Classroom Assessment Practices // International Journal of Evaluation and Research in Education (IJERE) Vol. 5. No.1. March 2016. P. 82-92. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1094623.pdf>.
- Ur, P. (2009). A course in language teaching: practice and theory. Cambridge University Press. 375 p.
- Language Teaching (ELT) curriculum in Bangladesh. https://ir.canterbury.ac.nz/bitstream/handle/10092/6210/thesis_fulltext.pdf;sequence=1. P. 10-26 [in English]
- Mahmudah, Asnaniyah. (2019). Exploring students' ability in constructing English test through peerwise. https://digilib.uinsa.ac.id/33640/1/Mahmudah%20Asnaniyah_D05215015.pdf P. 1-7 [in English]
- Madani, M. (2019) Authentic Assessment of Speaking Skills in EFL Class. <http://repository.iainbengkulu.ac.id/3784/1/MADANI.pdf>. P. 36-44 [in English]
- Saefurrohman, Elvira S. Balinas. (2016) English Teachers Classroom Assessment Practices // International Journal of Evaluation and Research in Education (IJERE) Vol. 5. No.1. March 2016. P. 82-92. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1094623.pdf>. [in English]
- Ur, P. (2009). A course in language teaching: practice and theory. Cambridge University Press. 375 p. [in English]

Відомості про авторів:**Матюха Галина Василівна**

galinamatyukha61@gmail.com

Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького
Наукове Містечко, вулиця, 59, Запоріжжя,
Запорізька обл., 69000, Україна

Приходько Тетяна Володимирівна

Prihodkotatyana87@gmail.com

Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького
Наукове Містечко, вулиця, 59, Запоріжжя,
Запорізька обл., 69000, Україна

doi: 10.33842/22195203-2023-29-118-125

*Матеріал надійшов до редакції 15.10. 2022 р.**Прийнято до друку 31.10. 2022 р.***Information about the authors:****Matiukha Halyna Vasylivna**

galinamatyukha61@gmail.com

Bohdan Khmelnytsky Melitopol State
Pedagogical University
Scientific Town, Street 59, Zaporizhzhia,
Zaporizhzhia region, 69000, Ukraine

Pryhodko Tatiana Volodymyrivna

Prihodkotatyana87@gmail.com

Bohdan Khmelnytsky Melitopol State
Pedagogical University
Scientific Town, Street 59, Zaporizhzhia,
Zaporizhzhia region, 69000, Ukraine

doi: 10.33842/22195203-2023-29-118-125

*Received at the editorial office 15.10. 2022.**Accepted for publishing 31.10. 2022.*